

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sifre Ḳodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Be-reshit

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 596 [1836 oder 1837]

ריש

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-8807

ס ה ל ל ר י ע

דברים יקרים בפשוטן של מקראות, כל ראה אותותיו יאמר נפח תטפכה שפתותיו,
עתה שובו לזכרון אסירי התקוה, היום מגיד משנה יהי' לכם, כי הואיל משה
באר את התורה באר היטב בלשון המורגלת בפי נערינו בגלילות הללו, והיה
מורה דרך למוריהם, שימה בפיהם ללמוד לתלמידיהם דברי התורה על דרך
התרגום הזה, למען יבינו מנעוריהם נחות הלשון וקשור המליצות, וכאשר ישמע
הנער יופי המליצה ונועם השיר בלשון שהוא מבין בו, יגל לבו וישמח, ותכסוף
והכלה נפשו ללמוד לשון קדש בדקדוק נמרץ, ויתן כבוד להדר תורת אלהינו, כי
יבין מדעתו אם בלשון העתקה הדברים נעימי' מאד על אחת כמה וכמה הם
משמחי לב בלשון שנכתבו בה על פי ה' ביד משה ע"ה:

גם פקחתי עיני על אודות הצאר אשר כרה האיש היק' הרבני המופלא
המדקדק הגדול כמוטר"ר שלמה מרובנא נר"ו סניצ' סניצ' להעתקת החכם הרבני
מוהר"ר משה נר"ו, שחיס טובות עשה, האחת שפירש התורה בלשון קלרה
וזכורה, את הכל לקח מאולדות אבירי הדושים הנ"ל, להודיע לבני אדם על מי
כשען החכם המעתיק בהעתקתו בדבר דבר, גם הוסיף דברים טובים מדעתו
בפירושי המקראות ובדרכי דקדוק הלשון, וחזת שנית כי חזר אל ההעתקה
הזאת ספר תקון סופרים, ישלם ה' פעלו, כי טרח ויגע מאד ע"פ ספרים
רבים חדשים גם ישנים לטהר ולתקן תורת ה' מלאי' וחסרים נקודות וטעמי'
פתוחות וסתומות לא חסר דבר:

סוף דבר ראיתי את העלים הנ"ל והנה כזית הודם, אשר עלהו לא יבול,
ואם אלה הם עליו, מה נשמד יהיה העץ כלו למראה, ומה טוב יהיה להשכיל,
ופרו ימתק לחיך טועמו, על כן תעלוזנה כליותי בדברי משרים, ולבי רחש דבר
טוב, ואמר משירי אהודנו:

ש י ר

יַפְעַח עוֹלָם אֵשׁ דָּח! אֶפֶל תַּגִּיהִי
מַעַל לְמַרְוֵמי אֵל שֶׁבַח תַּגְבִּיהִי
וּמְאוֹר שְׁלֶמְתְּךָ שֶׁשָּׁל זְרוּחַ

מְבַאֵר חֲקֻמְתְּךָ בְּרִי-לֵב שְׁאָבוּ
מֵהָר צִדְקֶתְךָ מִכָּל הוֹן אֶהְבוּ
אַתָּה תוֹרַת אֵל חַי! אַתָּה חַיִּי כָּל רוּחַ!

לֵב בּוֹזֵק בְּיָם נִגְרַשׁ גּוֹרֵשׁ רָפֵשׁ
אַתָּה שְׁקוּי לְעַצְמֵם מִרְפֵּא לְנַפְשׁ
שְׁרֵשֶׁף פּוֹרַח גִּיל עֵץ חַיִּים יַצְמִיחַ

מורי מאז למדו ברבך בשער
 זרעו זרעך על תלמי לב נער
 כָּרַם יָצַר עַז לַעֲנָה בּו יַפְרִיחַ:
 כַּמְטָר יַעְרוֹף לֶקַח טוֹב הַרְעִיפוּ
 בְּנִמְף חֶלֶב וּדְבַשׁ מִלֵּין הַמֵּיפוּ
 שְׁחֲלוּ מִמְעַף בְּבָנִים גְּדֹלוּ
 אִמְרוּתְךָ מִלֵּב אֵל לֵב הַעֲחִיקוּ
 בַמָּשָׁל וּמְלִיצָה אִמַר הַמְחִיקוּ
 אֲוֹן פִּתְחוּ כִי בְרוּר מִלְלוּ:
 עֲתוּה שׁוֹבֵב כָּל לֵב מוֹסֵר פּוֹרַע
 מִי יוֹרְנו טִי זֶרַעַךְ בּו זֶרַע
 עַד לֹא יִחַרֵּשׁ בּו נִשְׁחַח תִּלְמֵהוּ
 פִּסּוּ הַזְכְּרֵי צַחֻח יִחְדּוּ גִלְעָגוּ
 כַּמְבִּין בַּחֲלֵטִיד בְּדַרְךָ שָׁגוּ
 טִי יַעֲלֶה בֵּית אֵל לְרֹאוֹחַ אֵת גְּוֹהוּ:
 אִם סָלַם חֲכָמָה עַד מְרוֹם יִגִּיעַ
 רַחֲמֵיחַ מְעֻלּוֹתָיו בֵּין מִלֵּין הוֹדִיעַ
 וְלֹאט מִמְעֻלָּה אֵל מְעֻלָּה יַצְעֵדוּ
 לָמָּה זֶה לַעֲלוֹת אֵל רֹאשׁוּ תַעֲפִילוּ
 מְרַם שִׁים לֵב מְרַם מִלֵּין תִּשְׁכִּילוּ
 הַחֲחִיכֶם מְעֻלּוֹתָיו נָעוּ גַם נָדוּ:
 יוֹם מַעִיר הַקֹּדֶשׁ יֵצֵא יֵצְאֵנוּ
 נִסְתַּם חֻזּוֹן גַּם חֲכָמָה לֹא מִצְּאֵנוּ
 וּמַרְבֵּר בְּלִשׁוֹן קֹדֶשׁ חֲדָלְנוּ
 כְּשִׁפְתַּי גּוֹיֵי אֶרֶץ מִלָּל לְמַדְנוּ
 אֵךְ לֹא כָהֶם דְּבַר צַחֻח חֲמַדְנוּ
 נִחְנֶה עֲלֵגִים שִׁפְתֵי עַמִּים כָּלְלָנוּ:

שיר

על בן ילדי ציון תום דת עקשו
בית הספר דבן מלין בקשו
ובפי מוריהם אין די באר למו

הקארת שירי קדש בל ידעו
ומה משפט המליצה בל שיעו
לא הודיעום כי חכמה תעדה במו:

על זאת ידוה לב על זאת תדמע עין
כי חדל עונר גודר גדר אין
אפס חקנות הולכים אל בית הספר

עד כי קם איש עד התעודר גבר
הואיל באר ויהי אב לבני עבר
הרגם התורה נחו אמרי שפר:

מושה! ברכת הסתף עליך
בין שרים בין חקרי לב שם עשית
כל תופש עט יטעם טוב טעמך

שבת סופר מחקרך בו מסכת
אל נהר יוצא מעדן משכת
שם הרעה עם שבטך צאן עמך:

כי הועיחם עליך יפמכו
אל רגל המלאכה הצאן ילכו
ומן הבאר הפרת ישחו מים

חו מליך יהיה להם בצחר
המליצה חכמה בשחק לטהר

עתה ללמוד עברי יחנו ידים:
כי רואי אותותיה יפלאו
יאמרו אם בשפת חול נעם מלאו
בשפת קדש מה רמו מה נהדרו

אם הרגום אשפנוי ארץ יגיה
מכתב קדש מעל לו עוף יגביה

נגדו שמש גם ירח יקדרו:

פה פרחי גגה הנוחנים ריח
עם לקט שושנים מעץ צומח

על יכלי מים בגני מוריק

כשחילי זמים לראחם שברת

איש עובד בגנים למצוא מהרת

ויטעם מסביב לבארך:

קראת לשלמה כי בו אויח

קום בן יואל וכתב - אותו צוית

ויכתוב - אז עקבוטיה נודעו

הוא חבר תקון סופרים רב הערך

לו ילקוט הרועים הוא יודה הרך

על מה אדני הרגומה הטבעו:

מישה! מתח טובחה עפרת

ישר בעכותות המליצה חברת

לא בא בבעים הזה רק הפעם

לך לכ מבין גם לך און שומעת

לך בור השכל לך מצרף הדעת

בו לך - אוטר לכל חסרתו טעם:

מטעם אוהב דבק מאח

נפתלי הירץ וויזל

אלה הטורים כתבתי מאז, בלאת לאור הקוטרסים עלים לתרום, אחרי כן נדרשתי מאת רעים אהובים הנ"ל העושים במלאכה המפוארה הזאת להיות להם לעזר מעט, להקל מעליהם ולשאת אחם במשא עבודת הקדש נעוין הנאור, כי באמת מלאכה גדולה היא לפרש מקראי קדש ע"פ הפשט הברור כפי דקדוק הלשון ומשכט המליצה, והמכס המפורסם ידידי הרבני המופלא מוהר"ר משה מדעסוויא נר"ו כל חכמו להשלים מעשהו, ובכללות הספר האחד בדפוס להתחיל בספר הבא אחריו, והיום קצר והמלאכה מרובה, ויען כי יקרו מעשיהם נעינו מאד, אמרתי שצד אהיה ליראי ה' ולאובני מונכו' ואור הנני, אז העלו על גורלי לבאר ספר ויקרא, ואט לבי לכרש הספר העמוק הזה, יהי ה' עמדי, איך כנודי, ויתמוך ידי, להשלים חכמי הטוב הזה, יטמח לבי אס על המחזרת הטובה הזאת יקרא עליו גם שמי הקטן בישראל בפתלי הירץ וויזל.